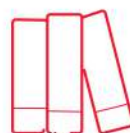

بسم الله الرحمن الرحيم

روانشناسی بالینی ۱

مبانی و سنجش بالینی

از سری کتاب‌های جامع روان‌آموز (درسنامه + تست) شامل تست‌های کنکور سال‌های اخیر

منطبق بر محتوای کلاس‌های جامع روان‌آموز

۹۵ درصد تطابق با کنکور سال گذشته

بروزرسانی دائمی در طول سال تحصیلی ۱۴۰۲

سخن روان‌آموز

علم هم برای خودش سلسله مراتبی دارد، مثلاً اولین سطح علم، چارچوب‌های ثابت‌اند، مثل پل‌ها و ساختمان‌ها که مطالعه آن کار مهندسان عمران است. در سطح دوم به ساعت‌واره‌ها می‌رسیم، مثل ساعت و موتور خودرو، این‌ها بر خلاف سطح قبل حرکت هم می‌کنند، مهندسی مکانیک این موارد را بررسی می‌کند. در سطح سوم، دستگاه‌های برنامه‌پذیرند، مثل ترموستات که علاوه بر آن که حرکت می‌کند، می‌شود به آن برنامه داد، برنامه‌نویسی کامپیوتر و علم مهندسی کنترل در این سطح است. سطح بعدی سلول است، تک یاخته زنده‌ای که مستقلاً می‌تواند، تولید مثل کند و با محیط ارتباط برقرار کند، دنیای خیلی پیچیده‌تر از دنیای مهندسی! رشته‌های زیست‌شناسی و ژنتیک در این سطح از علم فعالیت می‌کنند. سطح بعدی گیاه و اندام‌هاست، مجموعه‌ای از سلول‌ها که با هم تقسیم وظیفه می‌کنند و هرکدام کاری را به عهده می‌گیرند، رشته‌های پزشکی و گیاه‌شناسی در این سطح فعالیت می‌کنند. سطح بعدی حیوانات هستند، از اینجا آگاهی آغاز می‌شود، جاندارانی که آموزش پذیرند و از تجربه‌های قبلی درس می‌گیرند، کسانی که حیوانات را آموزش می‌دهند و روانشناسان رفتارگرا در این سطح فعالیت می‌کنند. سطح بعدی فهم و تحلیل هیجانات و رفتار انسان خودآگاه است که به لحاظ پیچیدگی فراتر از تمام علوم پزشکی و مهندسی، در بالاترین سطوح علم قرار می‌گیرد. جایی که شما با شگفتی‌های ذهن انسان روبه‌رو می‌شوید و مسایلی را حل می‌کنید که علوم پزشکی و مهندسی، نه تنها، راه‌حلی نمی‌توانند ارائه دهند، بلکه حتی ابزاری برای پیدا کردن مساله ندارند. اینجا آغاز دنیای روان‌شناسی است. خوشحالیم که در رویای بزرگ اکتشاف این سرزمین شگفت‌انگیز، قدم به قدم همراه شما هستیم!

مقدمه مولف

وقتی فردی به شما به عنوان یک روانشناس بالینی مراجعه می‌کند، اولین قدم این است که او را بشناسید! برای شناخت همه ابعاد یک انسان با همه پیچیدگی‌هایش باید دست ما پر باشد، اینجاست که می‌گویند روانشناسی بالینی ترکیبی است از هنر و فن! در این راه، شما هم به شهود و قضاوت خودتان نیاز دارید و هم به تکنیک‌های معتبر. مهمتر از همه اینکه شما با یک انسان با همه ارزش‌هایش مواجه هستید و بنابراین ملزم به رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای هستید. کار سختی است! وقتی به اهمیت کار یک روانشناس بالینی فکر می‌کنیم، شکایت از پراکندگی و حجم بالای مطالب این درس هم کمتر می‌شود. هرکه طاووس خواهد، جور هندوستان کشد! بی‌دلیل نیست که این درس، مهمترین درس در کنکور ارشد گرایش بالینی با ضریب سه است. شما این رسالت را انتخاب کرده‌اید و کنکور ارشد روانشناسی اولین قدم شماست! این مزه را به شما می‌دهیم که در شروع این مسیر تنها نیستید! می‌دانیم که در زمان محدود کنکور، مطالعه این حجم از مطلب پراکنده چقدر برای شما دشوار است. به همین دلیل، با نوشتن این کتاب و تدریس مطالب آن قصد داشتیم که همراه شما در این مسیر باشیم. جلد اول کتاب راجع به انواع شیوه‌های سنجش روانی است که در آن به شکل کامل و در عین حال خلاصه با مطالب کتب مهمی از جمله روانشناسی بالینی ترال، راهنمای سنجش روانی مارنات و روانشناسی بالینی کرامر و نکات تکمیلی از سایر کتب آشنا می‌شوید. در کنار این کتاب، می‌توانید با استفاده از کلاس مجازی روانشناسی بالینی، فهم عمیق‌تری از مطالب به دست بیاورید و کنار هم این درس را مطالعه کنیم. امیدواریم که مطالعه این کتاب بتواند یادگاری باشد از روزی که تصمیم گرفتید قدم اول تبدیل شدن به یک روانشناس موفق را اصولی بردارید و به شما در کسب درصدی عالی کمک کند. منتظر نظرات ارزشمند شما هستیم.

زینب خجوی، تابستان ۱۴۰۲

روایت از زندگی کن!

ستاره های روان آموز

سال	رتبه کشوری در آگرایش	نام و نام خانوادگی
۱۴۰۱	+ ۳۹ بالینی - ۱۷ روانسنجی - ۲۳ کودکان - ۳۶ تربیتی	نیما خوش فطرت
۱۳۹۹	+ ۱۷ بالینی	طاهرا سلاجقه
۱۴۰۱	+ ۴۹ عمومی - ۱۸ بالینی	محباب شرفیه
۱۴۰۰	+ ۱۹ بالینی	فاطمه عموزاده
۱۳۹۹	* ۲۱ بالینی - ۲۹ سلامت - ۱۹ بالینی کودک	آرزو نجیب مقدم
۱۴۰۱	+ ۲۰ روانسنجی	علیرضا باغبان
۱۴۰۰	+ ۲۰ بالینی	مهسا کشاورز
۱۴۰۰	+ ۲۷ بالینی - ۲۶ کودکان - ۳۰ روانسنجی	علی جولانی
۱۴۰۱	+ ۲۷ تربیتی	نیکو صدوری
۱۴۰۱	* ۲۷ بالینی - ۲۸ بالینی کودک - ۲۸ سلامت - ۳۱ بهداشت روان	ویدا کوه پیمای
۱۴۰۱	+ ۲۸ عمومی - ۲۸ بالینی - ۴۸ روانسنجی - ۳۴ کودکان	ریحانه گل کوند
۱۴۰۰	+ ۲۸ عمومی	عالیه مرادی
۱۴۰۱	+ ۳۱ بالینی	فاطمه جباری
۱۴۰۱	+ ۳۱ عمومی - ۴۷ بالینی	شیدا عباس زاده
۱۳۹۹	+ ۳۱ بالینی	ملیکا بهرامی
۱۴۰۰	* ۳۲ بهداشت روان - ۳۶ سلامت - ۵۰ بالینی	مهدی میروبیان
۱۴۰۱	+ ۴۲ روانسنجی - ۳۵ کودکان	پریسا کیلا
۱۴۰۱	+ ۳۷ عمومی	علی قائم مقام
۱۴۰۰	+ ۳۷ بالینی	سپیده کاروان
۱۴۰۰	+ ۳۸ عمومی - ۴۰ بالینی	حسین اصلا
۱۴۰۱	+ ۳۹ عمومی - ۴۳ روانسنجی - ۵۰ کودکان	یاسمن کریمی
۱۴۰۱	+ ۳۹ روانسنجی	زهرا نجیبی
۱۴۰۱	+ ۴۷ عمومی - ۳۹ کودکان	فاطمه بزرگ
۱۴۰۱	+ ۴۰ بالینی	فرزانه عبدی
۱۴۰۱	+ ۴۲ عمومی - ۴۱ بالینی	فاطمه کرمزانی
۱۴۰۰	+ ۴۸ عمومی - ۴۲ بالینی - ۵۰ کودکان	فاطمه خسروانجام
۱۴۰۱	+ ۴۳ عمومی	علی خدایانه
۱۳۹۹	+ ۴۴ بالینی	نگار فراحی
۱۴۰۰	+ ۴۵ عمومی	فاطمه ایمانی
۱۴۰۱	+ ۴۶ بالینی	محمد مهدی انبازاده
۱۴۰۰	+ ۴۷ بالینی	مریم میراشه
۱۴۰۱	+ ۴۸ تربیتی	زهرا نیاپیش راد
۱۴۰۰	+ ۴۸ بالینی	گوثریوسفی

سال	رتبه کشوری در آگرایش	نام و نام خانوادگی
۱۴۰۱	+ ۲ عمومی - ۱ بالینی - ۸ روانسنجی - ۵ کودکان - ۲۳ تربیتی	زهرا قاسمی
۱۳۹۹	+ ۱ تربیتی - ۴۷ کودکان	نیما فریدنی
۱۳۹۸	+ ۱ بالینی	فائزه قدمی
۱۴۰۱	+ ۶ عمومی - ۲ بالینی - ۲۲ روانسنجی - ۵ کودکان	مهرناز یوسفی
۱۳۹۹	+ ۲ عمومی - ۹ بالینی	مهسا محمدی
۱۳۹۹	* ۲ بالینی - ۵ بهداشت روان - ۳ سلامت - ۲ بالینی کودک	سارا بابایی
۱۴۰۰	+ ۳ روانسنجی	نجمه نورری
۱۳۹۸	+ ۱۰ عمومی - ۳ بالینی - ۳۹ کودکان	فریبا میرزایی
۱۴۰۱	+ ۸ عمومی - ۴ بالینی - ۱۲ روانسنجی - ۲۳ کودکان - ۳۰ تربیتی	مجتبی حدائق
۱۴۰۰	+ ۸ عمومی - ۱۲ بالینی - ۱۲ روانسنجی - ۴ کودکان	سارا صابری
۱۳۹۹	+ ۴ کودکان - ۱۱ روانسنجی	فاطمه جبهودی
۱۳۹۹	+ ۴ عمومی - ۶ بالینی - ۱۰ روانسنجی - ۱۳ کودکان	امیرحسین ارفع رحیمیان
۱۴۰۱	+ ۳۲ عمومی - ۵ بالینی - ۳۸ روانسنجی	فرزانه قیومی
۱۴۰۱	+ ۵ عمومی - ۱۲ بالینی - ۳۴ روانسنجی - ۳۱ کودکان	علی سلیمی
۱۴۰۰	+ ۲۰ عمومی - ۵ بالینی	محمد علی خائری
۱۴۰۰	+ ۵ عمومی - ۱۶ بالینی - ۹ روانسنجی - ۱۱ کودکان - ۲۵ تربیتی	علیرضا محمودی
۱۳۹۹	+ ۵ کودکان - ۳۲ عمومی - ۳۵ بالینی	زهرا آقاچانی
۱۴۰۱	* ۶ بهداشت روان - ۱۰ سلامت - ۱۶ بالینی - ۱۶ بالینی کودک	زهرا قاسمی
۱۴۰۰	+ ۶ عمومی - ۷ بالینی - ۸ روانسنجی - ۱۰ کودکان - ۲۷ تربیتی	انوشا ناصر طاهرز
۱۴۰۱	+ ۷ تربیتی	مرضیه زمانی
۱۴۰۱	* ۷ بهداشت روان - ۲۳ سلامت	امیرمهدی امرانی
۱۴۰۱	* ۷ بهداشت روان - ۱۸ سلامت - ۳۴ بالینی - ۳۴ بالینی کودک	علیرضا باغبان
۱۴۰۰	+ ۷ عمومی - ۴۴ بالینی - ۱۵ کودکان - ۲۳ روانسنجی	سارا جلودارن
۱۳۹۹	* ۱۰ بالینی - ۸ بهداشت روان - ۷ سلامت - ۱۰ بالینی کودک	ساینا فتح الله زاده
۱۴۰۱	* ۸ بالینی - ۹ سلامت - ۸ بالینی کودک	ندا اقلی پور
۱۴۰۱	+ ۴ عمومی - ۹ بالینی - ۵۴ روانسنجی - ۳۸ کودکان	زهرا الهادی
۱۴۰۰	+ ۹ عمومی - ۳۶ بالینی - ۲۹ روانسنجی - ۳۰ کودکان	سعید یابدارفرد
۱۳۹۸	+ ۱۱ بالینی	مهسا هونجانی
۱۴۰۱	+ ۱۲ عمومی - ۲۴ بالینی - ۱۴ روانسنجی - ۲۷ کودکان - ۳۴ تربیتی	پریا الفتی
۱۳۹۹	+ ۱۲ بالینی - ۳۹ عمومی	سپیده سعادت
۱۴۰۰	+ ۱۳ عمومی - ۲۶ بالینی - ۲۱ روانسنجی - ۳۹ کودکان	سینا صبور
۱۳۹۸	+ ۱۳ بالینی	زینب قاسمی
۱۳۹۹	+ ۲۲ عمومی - ۱۴ بالینی - ۳۱ روانسنجی - ۴۲ کودکان	سارا الله وردی

+ داوطلب وزارت علوم
* داوطلب وزارت بهداشت

برای اطلاع از جدیدترین ستاره های سال ۱۴۰۲ روان آموز، QR code را اسکن کن.
راستی تابه حال از خوردن پرسیده ای چراتویکی از هزار هزار ستاره مانباشی!؟

نظرات رتبه برترها

زهرا قاسمی - رتبه ۱ کنکور ۱۴۰۱

اصلا باور نمی‌کردم همونطور که در آزمون جامع روان آموز رتبه تک رقمی شدم در کنکور واقعی هم همینطور بشه. من از کتاب‌ها، کلاس‌ها و اپلیکیشن نارنگی خیلی استفاده کردم و به نظرم واقعا اثرگذار بود.

مجتبی حدائق - رتبه ۴ کنکور ۱۴۰۱

کلاس‌های رشد و بالینی خانم دکتر خجوی خیلی جامع مباحث رو پوشش می‌دادن و من دو هفته آخر برای دوره و مرور بهشون تکیه کردم و برای شخص من خیلی مفید و کاربردی بودن.

زهرا احمدی - رتبه ۹ کنکور ۱۴۰۱

من از کتاب‌ها و کلاس‌های روان آموز استفاده کردم. قطعاً نقش پررنگی در این مسیر داشت و اگر این کتاب‌ها به این خوبی تالیف نمی‌شدند، جمع‌آوری این نکات از کتب مختلف قطعاً کار طاقت فرسا و غیرممکنی بود. آزمون جامع مرحله یک رو هم شرکت کردم و در اون آزمون به نظرم سوال‌های خیلی خوبی طرح شده بود.

سارا صابری - رتبه ۴ کنکور ۱۴۰۰

از همه محصولات روان آموز از جمله کلاس رشد و بالینی و کتابها استفاده کردم. واقعا ممنونم که تو سال کنکور نه مثل موسسه‌های کنکوری، بلکه مثل یه دوست واقعی کنارمون بودن.

محمدعلی حائری - رتبه ۵ کنکور ۱۴۰۰

لازم می‌دونم که یک تشکر ویژه از مجموعه روان آموز داشته باشم که واقعا در موفقیت من موثر بود و به کنکوری‌های آینده هم کتابا و جزوات و مخصوصاً اپ نارنگی روان آموز رو پیشنهاد می‌کنم.

سارا جلوداری - رتبه ۷ کنکور ۱۴۰۰

من خیلی خوشحالم که تو مسیر کنکور روان آموز رو کنارم داشتم؛ چون تیم کاملیه، چه از نظر منابع درسی و کلاس‌های آنلاین و چه از نظر طرح‌های مشاوره، انتخاب مناسبیه.

زهرا آقاجانی - رتبه ۵ کنکور ۱۳۹۹

من از کتاب‌های روان آموز استفاده کردم و واقعا به دور از اغراق می‌گم خیلی فوق‌العاده بود. بین تمامی جزوات و کتاب‌های کمک آموزشی روان آموز بهترینیه. کتاب‌هایی کامل، بدون اضافه‌گویی و واقعا مختصر و مفیده. محتوای غنی کتاب‌های روان آموز علاوه بر اینکه در طول سال مناسبترین منابع جمع‌بندی هم هستن، اگر دوباره به عقب برگردم حتماً از خدمات مشاوره روان آموز هم کمک می‌گیرم.

فریبا میری - رتبه ۳ کنکور ۱۳۹۸

من ابتدا قصد داشتم منابع اصلی رو بخونم ولی به علت کمبود وقت از کتاب‌های روان آموز استفاده کردم که خیلی برام مفید بود و خودم فکر نمی‌کردم تکیه کردن به خلاصه‌ها بتونه همچین نتیجه‌ای برام داشته باشه.

سینا محمدباقری - رتبه ۳ کنکور ۱۴۰۰

با توجه به پراکندگی منابع، حجم گسترده و محدودیت زمانی که داشتم، دنبال یک منبع جامع و در عین حال اقتصادی می‌گشتم و در نهایت کتاب روان آموز رو انتخاب کردم و کاملاً راضی بودم.

مرضیه زمانی - رتبه ۷ کنکور ۱۴۰۱

یک بار در آزمون آزمایشی شرکت کردم که در ترتیب پاسخگویی به دروس خیلی کمکم کرد. رتبه‌ام چهار شد، اپ نارنگی رو داشتم، ولی خب دیر باهاش آشنا شدم، از کارگاه رشد خانم خجوی هم استفاده کردم. همچنین ممنونم از شون که یه سری خدمات آموزشی در سایت روان آموز رو رایگان در اختیار داوطلبین قرارمیدن.

محمد احمدوند - رتبه ۱۲ کنکور ۱۴۰۱

خوشبختانه پوشش جامع کتاب‌های روان آموز باعث شد که بی‌نیاز از مطالعه منابع اولیه باشم؛ این مسئله به ویژه درباره کتاب آسیب‌شناسی روانی صدق میکرد.

فاطمه ایمانی - رتبه ۴۵ کنکور ۱۴۰۰

کلاس‌های بالینی و رشد خانم خجوی عبور از چالش رو برام ممکن کرد. بازخورد خوبی هم از یادگیریم می‌گرفتم. رشد سه برابر درصدهامو نشون میداد. تمام مطالب سخت و مبهمی که برام وجود داشت با توضیحات عمیق خانم دکتر به نقطه قوت تبدیل شدن. موسسه روان آموز با تمام کتاب‌ها و کلاس‌ها و اپلیکیشن‌ها یه مرجع بی‌کم و کاست برای کنکور روانشناسیه.

انوشا ناصرطاهری - رتبه ۶ کنکور ۱۴۰۰

مطالعه برای ارشد روانشناسی رو از سایت روان آموز شروع کردم. فررنس‌های معرفی شده رو پیدا کردم و خوندم. از کتاب‌های روان آموز استفاده کردم و راضی بودم چون پوشش دهی خوبی از نکات اصلی داره.

نیما فریدنی - رتبه ۱ کنکور ۱۳۹۹

من به شخصه چون یک هفته مانده به کنکور مطالعه و مرور منابع رو تمام کرده بودم، از طرفی هم دیدی نسبت به شکل کنکور نداشتم و تا حدی هم استرس داشتم، تصمیم گرفتم آزمون جامع آخر را شرکت کنم که بسیار در جمع‌بندی، مطالعه‌ی نکات مهم و جامانده و البته سنجش از خودم، به من کمک کرد.

فانزه قدمی - رتبه ۱ کنکور ۱۳۹۸

من از کتاب‌ها و برنامه نارنگی استفاده کردم. روان آموز موسسه واقعا خوبیه و کیفیت کتاب‌ها خوبه.

مهسا هونجانی - رتبه ۱۱ کنکور ۱۳۹۸

من خیلی از کتاب‌های روان آموز و مطالب سایتشون استفاده کردم و بی‌تعارف به نظرم روان آموز یکی از منطقی‌ترین و صحیح‌ترین کتاب‌های روانشناسی رو داره.

درصد تطابق

می‌دانید که با مطالعه دقیق و کامل کتاب‌های جامع روان‌آموز، می‌توانید در هر درس، درصد بالایی در آزمون کسب کنید. برای تایید این سخن، روان‌آموز هر سال با ارائه فایل مستندات دقیق، میزان پوشش دهی کتاب‌ها را محاسبه و منتشر می‌کند. درصد تطابق کتب روان‌آموز با کنکور کارشناسی ارشد روانشناسی سال ۱۴۰۲ نیز به شرح زیر است:

برای مشاهده فایل تحلیل درس به درس کنکور ۱۴۰۲ همراه با فایل مستندات، QR code زیر را اسکن کن!

به نظر شما هواپیما در چند درصد زمان پرواز در مسیر از پیش تعیین شده حرکت می‌کند؟ صفر درصد! سیستم خلبان خودکار در هر ثانیه هزاران بار اختلاف موقعیت فعلی هواپیما را با موقعیتی که باید در آن باشد، محاسبه کرده و دستوره‌های اصلاحی مورد نیاز را صادر می‌کند. رولف دوبلی در کتاب هنر خوب زندگی کردن می‌گوید: اصلاح، یک جزء همیشگی در مسیر زندگی است و رمز بقا و ماندگاری محسوب می‌شود.

ما هم در روان‌آموز هر چند تمام تلاشمان را برای ارائه بی‌عیب و نقص کتاب‌ها و سایر محصولات انجام می‌دهیم اما معتقدیم، اصلاحات و اضافات را نباید دست کم گرفت. هر چند که هر ساله پس از برگزار شدن کنکور اقدام به جمع‌آوری اطلاعات جدید و به‌روز در تمامی درس‌ها مطابق با آخرین تغییرات کتاب‌های مرجع و منبع اصلی و شیوه طراحی تست طراحان کنکور می‌کنیم (کاری که کمتر موسسه‌ای می‌کند)، اما باز هم پس از انتشار کتاب‌ها، این روند را متوقف نمی‌کنیم. مولفین و همکاران تیم روان‌آموز همه روزه در حال مطالعه و تفحص در باب مباحث علمی و مشاوره‌ای کنکور هستند تا چنانچه محتوا و مطالب جدیدی به دستمان رسید، آن‌ها را با شما نیز به اشتراک بگذاریم. هر چند این کار بسیار سخت و زمان‌بر است، اما از آن‌جا که ما خود را در قبال داوطلبین و مخاطبینمان متعهد و مسئول می‌دانیم، این پروسه پیچیده برایمان شیرین و اثربخش است. این QR code ها در واقع نقش تکمیل‌کننده برای هر کتاب ایفا می‌کنند. ما در طول یک سال تحصیلی از طریق این لینک‌ها با تمام افرادی که کتاب‌ها را تهیه کرده‌اند در ارتباط خواهیم بود و در صورت لزوم محتواهای مکمل از جمله مقالات، مطالب علمی جدید و تست‌های مرتبط را جهت استفاده شما در لینک‌های مربوطه بارگذاری خواهیم کرد. لازم به ذکر است استفاده از محتوای مکمل، فقط در همان سال و ویژه داوطلبانیست که کتب چاپ جدید را تهیه کرده‌اند.

اطلاع‌رسانی‌ها در مورد انتشار محتوای جدید نیز از طریق کانال‌های روان‌آموز در شبکه‌های اجتماعی انجام می‌شود.

فصل ۱/ تعریف و مسائل جاری روانشناسی بالینی	۹
فصل ۲/ تاریخچه روانشناسی بالینی	۱۷
فصل ۳/ روش‌های تحقیق در روانشناسی بالینی	۲۵
فصل ۴/ تشخیص و طبقه‌بندی مشکلات روانی	۳۴
فصل ۵/ مفاهیم اساسی در سنجش	۴۹
فصل ۶/ مصاحبه سنجشی	۵۹
فصل ۷/ سنجش هوش	۸۳
فصل ۸/ ابزارهای سنجش هوش	۹۷
فصل ۹/ سنجش شخصیت	۱۲۲
فصل ۱۰/ ابزارهای عینی در سنجش شخصیت	۱۳۴
فصل ۱۱/ ابزارهای فرافکن در سنجش شخصیت	۱۵۵
فصل ۱۲/ ابزارهای کوتاه در برنامه‌ریزی و سنجش درمان	۱۸۶
فصل ۱۳/ سنجش رفتاری	۱۸۹
فصل ۱۴/ سنجش عصب روانشناختی	۲۰۳
فصل ۱۵/ قضاوت بالینی	۲۰۹

فهرست مطالب

● خوشحالیم که روان آموز را انتخاب کرده‌ای و در مسیر تبدیل شدن به یک روانشناس خبره، این فرصت را داریم که کنارت باشیم. تمام تلاش ما این است که همراه بهتری باشیم.

به پایان آمد این دفتر، حکایت ما و شما همچنان باقیست. حالا که به انتهای این فهرست رسیده‌ای برای بهبود این همراهی، به همکاری ات نیاز داریم. حتی یک ایده که به نظر خودت شاید خیلی کوچک بیاید، ممکن است برای ما حسابی راهگشا باشد. در این لینک یک فرم نظرسنجی هم داریم که به پاس زمانی که برای پاسخگویی اختصاص می‌دهی، جوایز ارزنده‌ای در نظر گرفته‌ایم که پس از برگزاری کنکور به قید قرعه تقدیم خواهد شد.

برای ثبت ایده یا شرکت در نظرسنجی QR code را اسکن کن!

I AM GOING TO BE A PSYCHOLOGIST

داستان یک سفر...

امید داریم لذت گشت و گذار در دنیای این کتاب به جانتان
بنشیند. خوشحال می شویم اگر قبل از شروع این کتاب،
اهداف و رویاهای خود را در این زمینه بنویسید و عکس این
صفحه را برای ما ارسال کنید. این صفحه در مواقع سخت و
بحرانی مطالعه برای کنکور، همیشه کنار توست.

فصل ۱

تعریف و مسائل جاری روانشناسی بالینی

تعریف روانشناسی بالینی

انجمن روانشناسی بالینی آمریکا، روانشناسی بالینی را این طور تعریف می‌کند (بخش‌های مهم تعریف را جدا کرده‌ایم):

رشته روانشناسی بالینی برای

- مفهوم‌پذیر و پیش‌بینی‌پذیر شدن

- کاهش ناسازگاری، ناتوانی و ناراحتی

- ارتقای انطباق‌پذیری، سازگاری و رشد شخصیتی

- علم و نظریه و عمل را ادغام می‌کند.

- روانشناسی بالینی بر جنبه‌های عقلانی، هیجانی، زیست‌شناختی، روانشناختی، اجتماعی و رفتاری کارکرد انسان

- در طول عمر

- در فرهنگ‌های مختلف و تمامی سطوح اجتماعی اقتصادی تمرکز می‌کند.

انجمن روانشناسی آمریکا، روانشناسی بالینی را این طور تعریف می‌کند: **هنر و فنی** که با مسائل سازگاری انسان‌ها سروکار دارد.

رسینک روانشناسی بالینی را این طور تعریف می‌کند: رشته روانشناسی بالینی به تحقیقات، تعلیمات و خدمات مرتبط با کاربرد اصول، روش‌ها و رویه‌هایی می‌پردازد که فهم، پیش‌بینی و کاهش ناسازگاری، ناتوانی و ناراحتی‌های عقلانی، هیجانی، زیست‌شناختی، روانشناختی، اجتماعی و رفتاری مراجعان مختلف را ممکن می‌کند.

طبق تعریف رسینک مهارت‌های اصلی در رشته روانشناسی بالینی عبارت‌اند از: ۱. سنجش و تشخیص، ۲. مداخله و درمان، ۳. مشورت دادن، ۴. تحقیق، ۵. کاربرد اصول اخلاقی و حرفه‌ای. در این میان، ارزیابی، تشخیص و درمان از وظایف اصلی روانشناسان بالینی است.

وجه ممیزه روانشناسان بالینی، تخصص آن‌ها در حوزه‌های آسیب‌شناسی روانی، شخصیت و ادغام علم، نظریه و عمل است. در کتاب کرامر، برجسته‌ترین ویژگی روانشناسان بالینی و وجه تمایز آن‌ها از سایر رشته‌های روانشناسی و بهداشت روانی، «نگرش بالینی» ذکر شده است. نگرش بالینی عبارت است از گرایش به تلفیق دانش حاصل از تحقیق درباره رفتار انسان و فرایندهای ذهنی از طریق سنجش انفرادی برای فهمیدن یک شخص خاص و کمک به او.

آندره ری روانشناسی بالینی را یک آزمون‌گری سازمان‌یافته بر اساس مسئله‌ای که توسط فرد مطرح می‌شود، می‌داند و آن را متکی به روش تحلیلی می‌داند. یعنی با این‌که بر آزمون‌گری دقیق تکیه می‌زند اما گسترده‌تر از هدف و نحوه عمل آزمون است. بنابراین وی، روش بالینی را «تحلیل تجربی تدریجی رفتار فردی» می‌داند.

روانشناسی بالینی رابطه نزدیکی با روانشناسی مرضی دارد اما به معنای آن نیست. همچنین حد فاصل روانشناسی بالینی و روانشناسی کودک نیز از جهاتی نامشخص است. روانشناسی بالینی در اصل به سبب علاقه به مسائل کودکان عقب‌افتاده ایجاد شد.

فعالیت‌های رایج روانشناسان بالینی

روان‌درمانی از هر نوع، رایج‌ترین فعالیت روانشناسان بالینی است. سایر فعالیت‌ها به ترتیب عبارت‌اند از: تشخیص یا سنجش، تدریس، نظارت بالینی، تحقیق یا نگارش، مشورت دادن، امور اجرایی.

نسبت بالایی از درمانگران زن هستند و این ناهمگونی جنسیتی همچنان ادامه دارد.

از نظر تاریخی، درمانگری عمدتاً تلاش برای بینش‌یابی درباره ریشه مشکلات یا اهدافی بوده که به رفتار ناخوشایند فرد منجر می‌شوند. اگرچه امروزه هم درمان می‌تواند قدری بینش‌گرا باشد، اما درمان‌های امروزی به دنبال تعلیم مهارت‌های اختصاصی هستند که برای کاهش مشکلات مراجع مفیدند، مثل درمان شناختی- رفتاری.

رایجترین گرایش نظری روانشناسان بالینی التقاطی/ادغامی است. سایر گرایش‌های مهم به ترتیب عبارت‌اند از: شناختی، روان‌پویشی، رفتاری. رویکرد روان‌پویشی افول کرده و رویکرد شناختی گسترش یافته است.

دومین فعالیت رایج روانشناسان بالینی سنجش است، یعنی جمع‌آوری اطلاعات برای پاسخ دادن به سوالاتی مهم یا حل مسئله. **سنجش، به ویژه آزمون‌گیری، عنصر اصلی هویت حرفه‌ای روانشناسان بالینی است.**

حرفه‌های نزدیک به روانشناسی بالینی

● روان‌پزشکی

ریشه روان‌پزشکی به سنت پزشکی برمی‌گردد اما آن‌ها از قلمروی سنتی پزشکی بیرون رفتند و نظام روان‌کاوی را پایه‌ریزی کردند. روان‌پزشکی، آسیب‌شناسی روانی را بیماری روانی و دارای علل عمدتاً زیست‌شناختی می‌داند که بهترین راه درمان آن، مصرف داروهای روان‌گردان است.

تفاوت روانشناسان بالینی این است که: آموزش پزشکی زیادی نمی‌بینند؛ در زمینه اصول روانشناختی رفتار، سنجش کارکرد روانی و روش‌های علمی تحقیق، آموزش زیادی می‌بینند؛ در زمینه روان‌درمانی آموزش بیشتری می‌بینند؛ آسیب‌شناسی روانی را پیامد تعامل عوامل زیستی، روانشناختی، اجتماعی و تجارب محیطی فرد می‌دانند.

نبرد اصلی حرفه روانپزشکی، مخالفت آن‌ها با اعطای حق تجویز دارو به متخصصان غیرروانپزشک از جمله روانشناسان بالینی است. انجمن روانشناسی آمریکا رسماً از حق تجویز دارو توسط روانشناسان دفاع کرده است.

● روانشناسان مشاور

روانشناسان مشاوره به طور کلی از لحاظ آموزش و نوع خدماتی که می‌دهند، بیشترین شباهت را به روانشناسان بالینی دارند. تفاوت آن‌ها عمدتاً تفاوت در تاکیدهاست.

روانشناسان مشاور با افرادی کار می‌کنند که به‌نحار هستند یا ناسازگاری خفیفی دارند. این حرفه برای ترویج و ارتقای سازگاری شخصی، شغلی، تربیتی و گروهی پی‌ریزی شده است و علاوه بر روان‌درمان‌گری، مشاوره شغلی و سایر مسائل مرتبط با تغییرات زندگی و مشکلات رشدی را ارائه می‌کند.

روانشناسان مشاور در مجموع این خدمات را ارائه می‌دهند، درمان پیش‌گیرانه، مشورت دادن، تهیه برنامه‌های امدادی، مشاوره شغلی، مشاوره یا درمان کوتاه‌مدت. **درمان پیش‌گیرانه** یکی از مهم‌ترین وجوه تفاوت بین مشاوران و روانشناسان بالینی است.

از نظر تاریخی تمرکز آن‌ها بر مشاوره تحصیلی و شغلی، عمدتاً با گرایش **شخص‌محوری و انسان‌گرایی** بوده است؛ اما در حال حاضر گرایش‌های متنوع‌تری دارند و بیشتر شبیه روانشناسان بالینی شده‌اند.

روش اصلی روانشناسان مشاور در سنجش معمولاً مصاحبه است ولی آزمون‌گیری هم انجام می‌دهند. کار آن‌ها می‌تواند فردی یا گروهی باشد.

● مددکاری اجتماعی

مددکاری اجتماعی این‌طور تعریف می‌شود: به افراد، گروه‌ها یا جمعیت‌ها کمک می‌کند تا ظرفیت کارکرد اجتماعی خود را باز یابند یا ارتقا دهند. هم‌زمان وضعیت اجتماعی مناسبی برای تحقق این اهداف فراهم می‌کند.

در گذشته مددکاران اجتماعی به نیروهای اجتماعی و عوامل بیرونی دخیل در مشکلات بیماران رسیدگی می‌کردند، اگرچه امروزه مرز حرفه آن‌ها با روانپزشکان و روانشناسان بالینی کمرنگ شده است و بیشتر به عوامل روانشناختی علاقه‌مند شده‌اند.

حرفه مددکاری اجتماعی، پیشگام استفاده از **کار میدانی** تحت نظارت، به منزله ابزار آموزشی دانشجویان بوده است. ویژگی اصلی مددکاران، درگیر شدن شدید با زندگی و استرس‌های روزمره بیماران است؛ و بیشتر نقش عملی دارند تا نظری.

● روانشناسان مدرسه

روانشناسان مدرسه در جهت افزایش رشد عقلی، اجتماعی و هیجانی کودکان و نوجوانان، با دانش‌آموزان، معلمان و والدین کار می‌کنند. از جمله کارهای آن‌ها عبارت‌اند از: سنجش روانی و تحصیلی، تدوین برنامه‌های یادگیری و ارزیابی آن‌ها، مشاوره به معلمان و والدین. دو رشته دیگر نیز وجود دارد که با روانشناسی مدرسه متفاوت است:

روانشناسان آموزشی یا تربیتی: بیشتر به تحقیق می‌پردازند و بر طراحی روش‌های موثر آموزش تمرکز دارند.

معلمان آموزش ویژه: با افراد مبتلا به اختلالات عصبی-رشدی کار می‌کنند و مسئول طراحی و اجرای برنامه‌های ویژه برای آن‌ها هستند.

● روانشناسی سلامت و توان بخشی

روانشناسی سلامت در جهت ارتقا و حفظ سلامت مردم به این موارد می‌پردازد: تحقیق، درمان، پیشگیری و طراحی برنامه‌های مرتبط با سلامت. روانشناسی سلامت رشته در حال توسعه است که پیشینه متخصصان آن رشته‌های مختلف روانشناسی را شامل می‌شود. تمرکز روانشناسان توان بخشی در تحقیق و عمل، روی کسانی است که ناتوانی بدنی یا شناختی دارند و به آن‌ها کمک می‌کند با ناتوانی و موانع فیزیکی، روانی، اجتماعی و محیطی همراه آن سازگار شوند.

● سایر رشته‌ها

روان پرستاران: پرستارانی هستند که مستقیماً با بیمار در ارتباط هستند و توصیه‌های روانپزشک و روانشناس بالینی را اجرا می‌کنند. آن‌ها از نظر دادن اطلاعات درباره سازگاری بیمار و همچنین حاکم کردن فضای مناسب درمانی تاثیر زیادی دارند. پیرا حرفه‌ای‌ها: به داوطلبانی گفته می‌شود که آموزش می‌بینند تا به دست اندرکاران حرفه‌ای سلامت روان یاری برسانند. آن‌ها از مشهودترین کارکنان در مراکز بحران هستند.

رویکرد فردنگر و قانون‌نگر

می‌توان دو رویکرد کلی در روانشناسی را از هم متمایز کرد:

رویکرد قانون‌نگر (nomothetic): روانشناسان محقق در این رویکرد در جستجوی اصول کلی رفتار هستند و توجه کمی به تفاوت‌های فردی دارند. بیشتر بر تفاوت‌های گروهی متمرکز هستند که تابع درمان یا دستکاری آزمایشی است. هدف آن‌ها انتزاع اصولی کلی رفتار است.

رویکرد فردنگر (idiographic): روانشناسان بالینی در این رویکرد به دنبال فهم تفاوت‌های فردی هستند. روانشناسی بالینی بیشتر بر تفاوت‌های فردی متمرکز است، تا شباهت‌ها.

تمایز این رویکردها، به این سوال معروف دامن می‌زند که روانشناسی بالینی علم است یا هنر؟ برای روانشناسانی که رویکرد غیرعینی‌تر دارند، روانشناسی بالینی بیشتر یک هنر است که در آن روانشناس بر اساس مهارت، تجربه و آگاهی درونی یا شهود خود به قضاوت تشخیصی و تصمیمات درمانی می‌رسد. برای روانشناسان تجربه‌گرا که رویکرد عینی‌تری دارند، روانشناسی بالینی یک علم است که در آن از طریق تحقیقات به دنبال پاسخ سوالات خود و بهترین فرمول آماری برای آن هستند.

مقابل هم قرار دادن علم و هنر اشتباه است. تمام روانشناسان به هنگام تصمیم‌گیری و پیش‌بینی باید به تحقیقات تجربی و روش‌های سنجش توجه کنند تا قضاوت بالینی آن‌ها علمی‌تر شود. انجمن روانشناسی آمریکا نیز روانشناسی بالینی را **هنر و فنی** تعریف کرده است که با مسائل سازش افراد سرو کار دارند.

از نظر لاگاش، روانشناس تجربی و روانشناس بالینی با دو طریقه مختلف برای رسیدن به یک هدف واحد اقدام می‌کنند و آن عبارت است از: زیر نظر گرفتن شرایط رفتار. روانشناس تجربی تمام شرایط را خارج از دایره تغییر قرار می‌دهد و به مطالعه متغیر مستقل می‌پردازد. در حالی که روانشناس بالینی به یک راهیابی و برداشت کلی و منفرد مبادرت می‌ورزد. پس روانشناسی بالینی را می‌توان مثل روانشناسی تجربی به منزله یک روش، نه در حکم یک موضوع خاص، تعریف کرد.

مدل‌های آموزشی در روانشناسی بالینی

روان‌شناسی که بیشترین نقش و نفوذ را در تحول برنامه‌های آموزش بالینی ایفا کرد، دکتر دیوید شیکوف بود. بیشترین تاثیر شیکوف این بود که اکثر برنامه‌های آموزش روان‌شناسی بالینی، ترکیبی از آماده‌سازی علمی و حرفه‌ای را مد نظر قرار دادند.

● مدل دانشمند-درمانگر

معرف پیوند علم و درمان بالینی است. طبق آن، روانشناسان در کنار مهارت درمانگری، با تبدیل تجارب خود به فرضیه‌های آزمون‌پذیر و آزمودن این فرضیه‌ها، به تولید دانش کمک می‌کنند.

مدل دانشمند-درمانگر، معروف‌ترین مدل آموزشی و فلسفه غالب در روانشناسی بالینی است.

حاصل کنفرانس بولدر-کلورادو بود به همین دلیل به آن مدل آموزشی بولدر هم گفته می‌شود.

● مدرک دکترای روانشناسی (Psy.D)

ویژگی‌های اصلی این مدرک عبارت است از: تأکید بر مهارت‌های بالینی و عدم تأکید نسبی بر صلاحیت و قابلیت تحقیقاتی.

پیشینه این رویکرد به کنفرانس آموزشی ول برمی‌گردد که در انتقاد به مدل دانشمند-درمانگر، به مدل‌های آموزشی مناسب برای درمانگری تأکید می‌کرد. به همین دلیل به آن مدل ول هم گفته می‌شود.

دانشکده‌های حرفه‌ای، دانشکده‌های خودمختاری هستند (غیرانتفاعی یا مستقل) که مدرک دکترای روانشناسی اعطا می‌کنند. از دیدگاه نورکراس و همکاران، ظهور دوره آموزشی Psy.D تحول اصلی در تحصیلات تکمیلی روان‌شناسی بوده است.

● مدل دانشمند بالینی

نگرانی درباره عدم اثبات اثربخشی روش‌های درمانی و سنجش‌های فاقد اعتبار و پایایی، منجر به ایجاد مدل دانشمند بالینی شد. در این مدل، روانشناسان با ادغام اصول علمی و کار بالینی، بین فنون دارای اعتبار تجربی و فنونی که از لحاظ علمی کاذب هستند، تمایز می‌گذارند. مکفال بر روانشناسی بالینی علمی تأکید می‌کند و معتقد است خدمات روانشناختی نباید به مردم ارائه شود مگر این‌که تحت کنترل دقیق آزمایشگاهی قرار گرفته باشد.

امروزه نیز تأکید بر درمان مبتنی بر شواهد (EBT) است که بر اساس آن روانشناسان باید از روش‌های تشخیصی و درمانی که طبق شواهد علمی موثرترین روش هستند، استفاده کنند. انقلاب «مراقبت بهداشتی مدیریت شده» نیز بر مداخلات با پشتوانه تجربی تأکید دارد. این رویکرد باعث خواهد شد که در آینده بر آن دسته از برنامه‌های آموزشی تأکید شود که مداخلات روانشناختی کوتاه‌مدت دارای پشتوانه تجربی و سنجش متمرکز را پوشش دهند.

● برنامه‌های آموزشی حرفه‌ای-علمی مرکب

این مدل مرکب از روانشناسی مشاوره، بالینی و مدرسه است. فرض این مدل این است که این سه تخصص در زمینه دانش با هم اشتراک دارند و مجموع کارهای مشترکی انجام می‌دهند.

این مدل بر پهنه دانش روانشناسی تأکید می‌کند، نه عمق آن. همین ویژگی می‌تواند نقطه ضعف آن هم باشد. این مدل بیشتر برای درمانگری مناسب است نه دانشجویان یا دانشمندان بالینی.

رویکرد مراقبت مدیریت شده

رویکرد مراقبت مدیریت شده اقدامی برای کاهش هزینه‌های مراقبت بهداشتی بود. در این رویکرد بهره‌وری خدمات بر مبنای مناسب بودن و اثربخشی ارزیابی می‌شود و درمان‌هایی که دارای پشتوانه تجربی هستند مشمول بیمه می‌شوند.

بر اساس این رویکرد، پیش‌بینی می‌شود که این تغییرات در آینده رخ دهد: کاهش تعداد جلسات و استفاده از درمان‌های موجود در فهرست درمان‌های دارای شواهد، استفاده از روش‌های مراقبت از خود (خودیاری)، استفاده از درمان با کمک رایانه (برای درمان‌های ساختاردار مثل شناخت درمانی مناسب است)، ارائه خدمات سلامت روان در محیط‌های مراقبت اولیه و کمتر سنتی مثل مدارس و محل کار، گسترش مدل‌های آموزشی دانشمند-درمانگر یا دانشمند بالینی.

پیشرفت‌های فناوری

سلامت از راه دور به ارائه خدمات بهداشتی و سلامتی و نظارت بر این خدمات به کمک فناوری‌های ارتباط از راه دور گفته می‌شود. دو نوع از این نوع خدمات، سنجش سرپایی و درمان رایانه‌یار است.

● سنجش سرپایی

سنجش سرپایی شامل بررسی و سنجش هیجان‌ها، رفتارها و شناخت‌های افراد در جریان تعاملات واقعی با محیط است (برای مثال: ثبت خلق در طول شبانه‌روز در تلفن هوشمند).

انگیزه اصلی سنجش سرپایی، یافتن کسانی است که خاطرات و گزارش‌های آن‌ها درباره تجربشان (خلقیات، اتفاقات و رفتارها) ایراد دارد. از فواید آن عبارت‌اند از:

- نیاز چندانی به گذشته‌نگری درباره نشانه‌ها و اختلالات ندارد.

- **اعتبار بوم‌شناختی** بالایی دارد زیرا سنجش‌ها بر اساس تجربه واقعی مراجع در محیط طبیعی صورت می‌گیرد.

- می‌توان به طور هم‌زمان چند سنجش انجام داد و تغییرپذیری نشانه‌ها را ثبت کرد. (مثل بررسی تغییرپذیری خلق و افکار مزاحم طی روز)

- می‌توان پاسخ‌های متعدد یک مراجع را بررسی کرد. (مثل سنجش روانشناختی، رفتاری و فیزیولوژیکی)

- می‌توان آن را با درمان یا درمان رایانه‌یاری تلفیق کرد.

سنجش سرپایی را به چند روش می‌توان با درمان تلفیق کرد از جمله: مشخص کردن خط پایه کارکرد مراجع پیش از درمان و زیر نظر گرفتن پیشرفت درمان؛ تنظیم پیام‌هایی روی تلفن برای آموزش دادن به مراجع طی روز.

● درمان رایانه‌یاری

درمان با کمک رایانه می‌تواند ننگ تحت درمان بودن را کاهش دهد، آن را کارآمدتر و راحت‌تر و دسترسی به درمان را بیشتر کند. این درمان برای مراجعان خجالتی و کم‌رو مناسب است و باعث می‌شود برای درمان پیش‌قدم شوند.

فرم رایانه‌یاری شناخت‌درمانی برای افسردگی (توسط رایب و همکاران) و رفتاردرمانی تعاملی برای بیماران با وابستگی افیونی (بیکل و همکاران) طراحی شده و اثربخشی برابری با درمان سنتی نشان داده است.

خدمات سلامت روان حساس به فرهنگ

از نظر سو، متخصصان سلامت روان باید **قابلیت فرهنگی** داشته باشند، یعنی گروه‌های فرهنگی دیگر را بشناسند، درک کنند و مهارت لازم برای درمان آن‌ها را داشته باشند.

سو برای قابلیت فرهنگی ۳ ویژگی مهم را ذکر می‌کند:

ذهنیت علمی: درباره مراجعان فرهنگ‌های دیگر، فرضیه‌سازی و فرضیه‌آزمایی کنند و به "افسانه مثل هم بودن" تکیه نکنند.

دسته‌بندی پویا (سبک و سنگین کردن): بدانند چه موقع چه چیزی را تعمیم دهند و بقیه را مشمول آن کنند و چه موقع آن را فردی کنند و دیگران را از مشمول آن خارج کنند. این امر باعث می‌شود از تصورات کلیشه‌ای پرهیز کنند.

تخصص فرهنگی: فرهنگ و دیدگاه‌های خود و گروه‌های فرهنگی دیگر را بشناسند تا در صورت لزوم از مداخلات ویژه استفاده کنند.

روانشناسان همچنین باید مراقب سوگیری در جنسیت باشند. برای مثال زنان با رفتار تکانشی به احتمال زیاد تشخیص شخصیت مرزی یا نمایشی می‌گیرند در حالی که مردانی با همین رفتارها، تشخیص اختلال شخصیت ضداجتماعی می‌گیرند.

معیارهای اخلاقی

معیارهای اخلاقی روانشناسان که توسط انجمن روانشناسی آمریکا مطرح شده است، عبارت‌اند از: احترام گذاشتن به حقوق و شان مردم، نیکوکاری و بدسرشت نبودن، وفاداری و مسئولیت‌پذیری، صداقت، عدالت.

داشتن صلاحیت مستلزم رعایت این موارد است: روانشناس بالینی باید سطح و میزان آموزش خود را دقیق و مسائل صحیح برای مراجع توضیح دهد؛ نباید درمان و سنجش‌هایی را انجام دهد که آموزش و نظارت لازم را برای آن‌ها نداشته است؛ مراقب مسائل جنسیتی، قومی و نژادی، سنی و گرایش‌های جنسی، دینی، معلولیتی و اقتصادی اجتماعی باشد؛ مراقب تأثیرات ضعف‌ها و مشکلات شخصی خود بر درمان باشد.

محور اصلی رابطه مراجع-روانشناس، رازداری است. درمانگر باید درباره رازداری و شرایط نقض آن با مراجع صحبت کند. هر اطلاعاتی محرمانه نیست و در برخی موارد باید ارائه شود مثل اشخاص ثالث (شرکت‌های بیمه)، دادگاه‌ها و دانشگاه‌ها. روانشناسان وقتی لازم به مشورت با

همکار باشد یا مراجع خطرناک باشد اسرار مراجع را فاش می‌کنند.

برخی مسائل در زمینه رفاه مراجع وجود دارد که می‌توانند مصداق بهره‌کشی و آسیب باشند مثل: ارتباط جنسی با مراجع، کار کشیدن از او، فروش کالا به مراجع، دوست شدن با او پس از درمان. بدترین نوع رابطه دونفره، آزار و اذیت جنسی و صمیمیت و نزدیکی جنسی روانشناس با مراجع فعلی است. جنبه مهم دیگر رفاه مراجع این است که وقتی درمان دیگر به مراجع کمک نمی‌کند، درمانگر باید آن را قطع کند. سه نوع از رایج‌ترین دوره‌های اخلاقی برای درمانگران به ترتیب عبارت‌اند از: رازداری- روابط مبهم، دونفره یا پر از اختلاف- منابع مالی، برنامه‌ها، موقعیت‌ها و روش‌ها.

خلاصه فصل

- تعریف روانشناسی توسط انجمن روان‌شناسی آمریکا: هنر و فنی که با مسائل سازگاری انسان‌ها سروکار دارد.
- وجه ممیزه روانشناسان بالینی، تخصص آن‌ها در حوزه آسیب‌شناسی روانی، شخصیت و ادغام علم، نظریه و عمل است.
- برجسته‌ترین ویژگی روانشناسان در کتاب کرامر، نگرش بالینی است.
- آندره‌ری، روش بالینی را تحلیل تجربی-تدریجی رفتار فردی می‌داند.
- روان‌درمانی از هر نوع، رایج‌ترین فعالیت روانشناسان بالینی است.
- رایج‌ترین گرایش نظری روان‌شناسان بالینی التقاطی/ ادغامی است.
- سنجش، به ویژه آزمون‌گیری، عنصر اصلی هویت حرفه‌ای روانشناسان بالینی است.
- تفاوت روانشناسان بالینی با روان‌پزشکان: آموزشی پزشکی زیادی نمی‌بینند و در عوض در زمینه اصول روان‌شناختی رفتار، سنجش کارکرد روانی و روش‌های علمی تحقیق، آموزش زیادی می‌بینند.
- روانشناسان مشاور: کار با افرادی که بهنجار هستند یا ناسازگاری خفیفی دارند.
- روش اصلی روانشناسان مشاور در سنجش معمولاً مصاحبه است.
- ویژگی اصلی مددکاران، درگیر شدن شدید با زندگی و استرس‌های روزمره بیماران است.
- روانشناسان مدرسه کار با دانش‌آموزان، معلمان و والدین در جهت افزایش رشد عقلی، اجتماعی و هیجانی کودکان و نوجوانان
- روانشناسی سلامت در جهت ارتقا و حفظ سلامت مردم است.
- روان‌پرستاران مستقیماً با بیمار در ارتباط هستند و توصیه‌های روان‌پزشک و روانشناسان بالینی را اجرا می‌کنند.
- پیرا حرفه‌ای‌ها، داوطلبانی هستند که آموزش می‌بینند تا به دست اندرکاران حرفه‌ای سلامت یاری برسانند.
- رویکرد قانون‌نگر به اصول رفتار توجه دارد و تمرکز آن بر تفاوت‌های فردی است.
- رویکرد فرد‌نگر به دنبال فهم تفاوت‌های فردی است.
- روانشناسی که بیشترین نقش و نفوذ را تحول برنامه‌های آموزشی بالینی ایفا کرد، دکتر دیوید شیکوف بود.
- مدل دانشمند-درمانگر: معرف پیوند علم و درمان بالینی، معروف‌ترین مدل آموزشی و فلسفه غالب در روان‌شناسی بالینی
- ویژگی اصلی مدرک دکترای روان‌شناسی: تاکید بر مهارت‌های بالینی
- مدل دانشمند بالینی: استفاده از موثرترین روش‌های تشخیصی درمانی به دست‌آمده از شواهد
- برنامه آموزشی حرفه‌ای- علمی مرکب، ترکیبی از روانشناسی مشاوره، بالینی و مدرسه است.
- رویکرد مراقبت مدیریت شده، اقدامی برای کاهش هزینه‌های مراقبت بهداشتی بود.
- سلامت از راه دور: ارائه خدمات بهداشتی، سلامتی و نظارت بر این خدمات به کمک فناوری‌های ارتباط از راه دور که دو نوع دارد. ۱. سنجش سرپایی ۲. درمان رایانه‌یار.
- از نظر سو، متخصصان سلامت روان باید قابلیت فرهنگی داشته باشند و قابلیت فرهنگی دارای سه ویژگی، ذهنیت علمی، دسته‌بندی پویا و تخصص فرهنگی است.
- محور اصلی رابطه مراجع- روانشناس، رازداری است.

سوالات کنکور سراسری

- ۱) اولین تعریف رسمی روانشناسی بالینی به منزله "هنر و فن مربوط به سازش آدمی" توسط چه مرجعی تدوین شده است؟ (سال ۱۳۷۷)
- ۱) انجمن روان پزشکی آمریکا
 ۲) انجمن روانشناسی آمریکا
 ۳) انجمن بین‌المللی روان‌تحلیلیگری
 ۴) سازمان جهانی بهداشت
- ۲) وظایف اصلی روانشناسی بالینی کدام است؟ (سال ۱۳۷۷)
- ۱) علت‌شناسی
 ۲) دارودرمانی
 ۳) نشانه‌شناسی و طبقه‌بندی
 ۴) ارزیابی، تشخیص و درمان
- ۳) تحلیل تجربی تدریجی رفتار برای مشخص کردن کدام مفهوم در روانشناسی بالینی به کار رفته است؟ (سال ۱۳۸۵)
- ۱) مصاحبه
 ۲) مشاوره
 ۳) تشخیص
 ۴) آزمونگری
- ۴) کدام رویکرد نظری روانشناختی، در سال‌های اخیر گسترش بیشتری یافته و کدام رویکرد رو به افول گذاشته است؟ (سال ۱۳۸۶)
- ۱) التقاطی-رفتاری
 ۲) التقاطی-روان‌تحلیل‌گری
 ۳) شناختی-روان‌تحلیل‌گری
 ۴) شناختی-رفتاری
- ۵) مهم‌ترین جنبه رابطه مراجع-روانشناس کدام است؟ (سال ۱۳۹۴)
- ۱) رازداری
 ۲) تخصص بالینی
 ۳) اخلاق‌مداری
 ۴) صلاحیت حرفه‌ای
- ۶) مشاوره در مقایسه با روانشناسی بالینی، بیشتر به کدام مورد می‌پردازد؟ (سال ۱۳۹۵)
- ۱) به مشکلات روزمره افراد مرتبط است.
 ۲) با درمان اختلالات شدید روانی مرتبط است.
 ۳) با درمان بیماران بستری مرتبط است.
 ۴) به درمان اختلالات روان‌تنی مرتبط است.
- ۷) درمان‌های جدید روان‌شناختی، به چه سمتی پیش می‌روند؟ (سال ۱۳۹۵)
- ۱) کوتاه‌مدت و مراجع‌محور
 ۲) کوتاه‌مدت و راه‌حل‌محور
 ۳) میان‌مدت و راه‌حل‌محور
 ۴) درازمدت و مراجع‌محور
- ۸) فلسفه آموزشی غالب در روانشناسی بالینی فعلی، بر اساس کدام مورد است؟ (سال ۱۳۹۵)
- ۱) مدل دانشمند متخصص است.
 ۲) سنت تحقیقاتی و علمی است.
 ۳) مدل طبقه‌بندی ارسطویی و دی، اس، امی است.
 ۴) نکات جمعیت‌شناختی و سیستم متمرکز است.
- ۹) ماهیت روانشناسی بالینی، با کدام عبارت هم‌خوانی بیشتری دارد؟ (سال ۱۳۹۸)
- ۱) التقاط‌گرایی
 ۲) علم و پژوهش
 ۳) علم و عمل
 ۴) عمل مبتنی بر شواهد

پاسخ تشریحی

۱) گزینه ۲

انجمن روانشناسی آمریکا، روانشناسی بالینی را این‌طور تعریف می‌کند: هنر و فنی که با مسائل سازگاری انسان‌ها سر و کار دارد.

۲) گزینه ۴

مهارت‌های اصلی در رشته روانشناسی بالینی عبارت‌اند از: ۱. سنجش و تشخیص، ۲. مداخله و درمان، ۳. مشاورت دادن، ۴. تحقیق، ۵. کاربرد اصول اخلاقی و حرفه‌ای. در این میان، ارزیابی، تشخیص و درمان از وظایف اصلی روانشناسان بالینی است.

۳) گزینه ۳

آندره ری روانشناسی بالینی را یک آزمون‌گری سازمان‌یافته بر اساس مسئله‌ای که توسط فرد مطرح می‌شود، می‌داند و آن را متکی به روش تحلیلی می‌داند. یعنی با این‌که بر آزمون‌گری دقیق تکیه می‌زند اما گسترده‌تر از هدف و نحوه عمل آزمون است. بنابراین وی، روش بالینی را «تحلیل تجربی تدریجی رفتار فردی» می‌داند. هیچ‌کدام از گزینه‌ها به روش بالینی اشاره نکرده است، اما سنجش گزینه ۳ یعنی تشخیص را به‌عنوان پاسخ صحیح مشخص کرده است.

۴) گزینه ۳

رایج‌ترین گرایش نظری روانشناسان بالینی التقاطی / ادغامی است. سایر گرایش‌های مهم به ترتیب عبارتند از: شناختی، روان‌پویشی، رفتاری. در سال‌های اخیر رویکرد روان‌پویشی افول کرده و رویکرد شناختی گسترش یافته است.

۵) گزینه ۱

رازداری، محور اصلی رابطه مراجع-روانشناس و در عین حال مهم‌ترین دوراهی اخلاقی است که روانشناسان با آن مواجه هستند.

۶) گزینه ۱

روانشناسان مشاور با افرادی کار می‌کنند که بهنجار هستند یا ناسازگاری خفیفی دارند. این حرفه برای ترویج و ارتقای سازگاری شخصی، شغلی، تربیتی و گروهی پی‌ریزی شده است.

۷) گزینه ۲

درمان‌های امروزی بیشتر به دنبال تعلیم مهارت‌های اختصاصی هستند که برای کاهش مشکلات مراجع مفیدند، مثل درمان شناختی- رفتاری. همچنین بر اساس رویکرد مراقبت بهداشتی مدیریت‌شده، تاکید بر درمان‌هایی است که کوتاه‌مدت و با پشتوانه تجربی هستند تا در عین تضمین کیفیت، هزینه درمان کاهش یابد.

۸) گزینه ۱

مدل دانشمند- متخصص یا دانشمند- درمانگر (مدل بولدر)، معروف‌ترین مدل آموزشی و فلسفه غالب در روانشناسی بالینی است. این مدل معرف پیوند علم و درمان بالینی است. طبق آن، روانشناسان در کنار مهارت درمانگری، با تبدیل تجارب خود به فرضیه‌های آزمون‌پذیر و آزمودن این فرضیه‌ها، به تولید دانش کمک می‌کنند.

۹) گزینه ۳

بر اساس تعریف ارائه شده انجمن روانشناسی بالینی آمریکا: روانشناسی بالینی رشته‌ای است که علم و نظریه و عمل را ادغام می‌کند. همچنین، فلسفه غالب در روانشناسی بالینی مدل دانشمند- متخصص است که معرف پیوند علم و درمان بالینی است. بر این اساس، ماهیت روانشناسی بیشتر با ترکیبی از علم و عمل هم‌خوان است.

منابع

- تیموتی جی. ترال و میچل جی پرینستاین (۱۴۰۱)، *روانشناسی بالینی فیرس*، ویراست جدید، ترجمه مهرداد فیروز بخت، تهران: انتشارات رشد.
- جفری پی کرامر و دیگران (۱۴۰۰)، *روانشناسی بالینی: پل علم و عمل*، ویراست نهم، ترجمه مهرداد فیروز بخت، تهران: انتشارات ارسباران.
- شاملو، سعید (۱۴۰۱)، *روانشناسی بالینی*، تهران: انتشارات رشد.
- گری گراث مارنات (۱۴۰۱)، *راهنمای سنجش روانی - برای روان شناسان بالینی، مشاوران و روان پزشکان*، ویراست ششم، ترجمه حسن پاشا شریفی و محمدرضا نیکخو، جلد اول و دوم، تهران: انتشارات سخن.
- گنجی، مهدی (۱۳۹۹)، *روانشناسی بالینی آپدیت DSM-5* تهران: انتشارات ساوالان.

پل‌های ارتباطی ما با شما جهت برقراری ارتباط، پاسخگویی به سوالات
و دسترسی به آموزش‌ها و مطالب مشاوره‌ای رایگان

